

José Maria Gonçalves Pereira President de l'Alta Autoritat per a la Comunicació Social de Portugal

L'Alta Autoritat per a la Comunicació Social va ser instituída per mitjà de l'article 39è de la Constitució de la República Portuguesa, en la seva revisió de 1989. Molts òrgans reguladors del sector de la comunicació social precediren, des del 25 d'abril de 1974, l'Alta Autoritat: Consells d'Informació, Consell de Premsa i Consell de Comunicació Social. L'Alta Autoritat és un òrgan de regulació. La regulació es pot entendre, com diu François Jongen, professor de la Universitat de Lovaina, com un conjunt d'intervencions que es duen a terme per garantir o millorar el bon funcionament d'un determinat sistema. Els òrgans de regulació intenten protegir els valors essencials que formen part de la vida de tots nosaltres i són exigència de les nostres societats. Les seves intervencions han de ser múltiples i entre aquestes s'inclou una actuació d'aclariment de les normes legals.

L'Alta Autoritat per a la Comunicació Social és un òrgan constitucional, independent, que funciona juntament amb l'Assemblea de la República. Li incumbeix, particularment, assegurar el dret a la informació i a la llibertat de premsa, vetllar per la independència dels òrgans de comunicació social, prendre mesures per a la imparcialitat i el rigor de la informació, protegir la possibilitat d'expressió i de confrontament, a través dels mitjans d'informació, dels diversos corrents d'opinió, garantir l'exercici dels drets d'antena, de resposta i de rèplica política.

Des del 1990, al llarg de set anys, l'Alta Autoritat ha intentat acomplir les atribucions i competències que la Llei li confereix: ha emès més de mil deliberacions; ha elaborat directives genèriques; ha formulat parers sobre matèries de la seva competència i els ha transmès als òrgans competents; ha realitzat col·loquis sobre sondejos polítics, el pluralisme a la comunicació social, la comunicació i els drets individuals, la violència als mitjans de comunicació, el comentari polític, el rigor de la notícia; va promoure trobades i debats amb òrgans de comunicació

regionals i locals; ha participat en trobades nacionals i internacionals, i ha representat Portugal en comissions i grups de treball, particularment al Consell d'Europa i a la Unió Europea.

Amb la intervenció de l'Alta Autoritat, va ser possible obtenir el consens quant a la distribució dels temps d'antena a la televisió atribuïts a les associacions patronals i sindicals, i va celebrar-se un acord en què els operadors televisius assumiren un compromís autoregulator de les seves programacions respectives. Està en curs una temptativa d'establir regles de convivència entre clubs esportius i òrgans de comunicació social per tal d'assegurar completament, en aquest sector, el dret d'accés a les fonts d'informació.

L'Alta Autoritat és composta per 13 membres. En aquest moment, a més del magistrat judicial que la presideix, la constitueixen quatre periodistes, quatre juristes i quatre personalitats representatives del sector de l'opinió pública. L'Alta Autoritat privilegia la relació bilateral i multilateral amb els diferents òrgans reguladors europeus i va adherir-se a estructures que duen a terme activitats properes al ventall d'atribucions i de competències que la llei portuguesa li va confiar. Precisament des del moment de la seva creació, va integrar-se a l'Institut Europeu dels Media (Düsseldorf), participant en les seves iniciatives, en especial en el working group, relatiu a les entitats reguladores, del Fòrum Europeu de la Televisió i Cinema, anualment promogut per aquest institut. Forma part, des de l'inici, de l'EPRA –European Platform of Regulatory Authorities–, i també de l'Institut Internacional de l'Ombudsman (per entendre que també du a terme un paper de defensor dels ciutadans vers la comunicació social). Les seves responsabilitats en matèria de sondejos electorals la portaran a inscriure's en l'ESOMAR –European Society for Opinion and Marketing Research– i a col·laborar amb la seva homòloga espanyola, AEDEMO. Recentment –i a invitació del

Consell de l'Audiovisual de Catalunya i del Consell Superior de l'Audiovisual francès– s'ajuntà al grup d'entitats reguladores de l'Europa Mediterrània. D'altra banda, l'Alta Autoritat ha promogut a Portugal el debat d'idees al voltant de les qüestions sobre la comunicació social, preocupant-se de tenir presents en les seves iniciatives, a més de destacats professionals i especialistes nacionals, els representants d'altres entitats reguladores europees, al mateix temps que periodistes i altres elements dels mitjans de comunicació de la República Portuguesa garanteix a tothom el dret d'informació, el qual inclou el dret d'informar, informar-se i ésser informat. És un dret fonamental dels ciutadans. Però les persones –cada cop més lliures i assabentades– desitgen que els mitjans de comunicació social els informin bé.

Tal com s'escrigué en la II Declaració de Lisboa de Consells de Premsa, reunits el maig de 1988, la premsa ha de ser lliure i responsable –responsable èticament–, aproximant-se al màxim possible a la veritat, en el rigor, en la imparcialitat. La informació només té valor si és creïble, i per ser-ho ha de ser exacte.

Aquestes regles estan consagrades a l'Estatut del Periodista, aprovat per la Llei 62/79, de 20 de setembre, i al Codi Deontològic del Periodista, aprovat per l'estament el 4 de maig de 1993. És just que els lectors coneguin les dificultats dels periodistes i que els periodistes considerin les dificultats de les seves fonts i entenguin que el seu treball només té sentit en

funció dels lectors, oïdors o telespectadors. Comunicar és necessari. Però és una tasca difícil, particularment quan és exercida segons principis ètico-legals. A l'Europa moderna, que s'està construint, la funció dels òrgans de comunicació social és d'enorme importància. Per a algú, exageradament, ells són avui en dia no ja el 4t poder, sinó el 1r poder, per la influència que tenen, per les qüestions que susciten, per les accions que motiven i per les solucions que determinen.

És per això mateix rellevant el funcionament acurat, discret i eficaç dels òrgans de regulació, amb funcions de conciliació però també de decisió, que tinguin un conjunt adequat de competències, que permeti una intervenció justa i útil. Així ha estat entès, feliçment. Diversos organismes europeus van ser establerts per llei i tenen assumit, amb frontalitat i transparència, aquesta difícil però necessària missió, assegurant la llibertat de premsa i servint a l'interès del públic amb una informació imparcial i rigorosa.

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya, recentment presentat (vaig tenir l'honor d'estar present en la seva presentació) és també un garant d'aquesta informació i, en termes legals, de la programació d'òrgans de l'audiovisual. L'Alta Autoritat confia en els resultats de l'aproximació amb el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, en l'interès a compartir les experiències mútues i a aprofundir en la col·laboració al voltant de les més diverses iniciatives. Complint totes les nostres tasques, prestem amb seguretat un bon servei a les nostres societats. **JM.G.**